

PELKISTETTYJÄ IHMISEN RUOTOJA

Taidegraafikko Lauri Rankka haki ensimmäisen kerran oppia piirustuksen lahjaansa lukioaikana. Taiteilijaksi herääminen ei ollut hänelle mikään yhtäkkinen tapahtuma, vaan se tapahtui pitkällisen johdatuksen tuloksena. Limingan taidekouluun Rankka hakeutui vuonna 1971 ja Suomen Taideakatemiaan kouluun seuraavana vuonna. Lauri Rankka siirtyi metalligrafiikkaan luontevasti piirustuksen kautta 1980-luvun alussa. Aluksi hän käytti kynämäistä liitutekniikkaa, mutta siirtyi myöhemmin maalaavaan akvatintatekniikkaan, käden ilmaisuvoimaan ja fyysisyyteen, johon sokeriakvatinta antaa hyvät mahdollisuudet. Akvatintatekniikkaa hän pitää suorasukaisena pelkistettynä sivellintyöskentelynä.

– Lopputulos töissäni ei ole koskaan täysin sitä, mitä olen hakenut. Grafiikka istuu minulle, koska sen erilaiset tekniset vaiheet antavat työlle oman patinansa.

Taiteensa tekemistä Rankka vertaa muinaisten kalliomaalausten tekemiseen. Hänen ei kuitenkaan tarvitse hakata ajatuksiaan kiveen, vaan hän työstää ajatuksiaan viivalla ja siveltimellä. Rankan ekspressiivinen tapa tehdä taidetta mahdollistaa maalaavan ja merkinomaisen työskentelyn. Töiden merkkikieli näyttää pysyneen vuosikymmenten saatossa muuttumattomana, mutta taiteilija itse näkee töissään jatkuvaa muutosta, vaikka niissä toistuvatkin lähes samankaltaiset figuurit. Töissään Rankka sanoo toistavansa ihmisen muotoa, ihmisen ruotoa, ihmisjoukkoja, ihmisyyttä, heimoa. Samalla jokainen työ on tekijänsä omakuva. Viime vuosina hän sanoo tehneensä entistä pyöreämpiä ja pehmeämpiä muotoja, joiden lähtökohtana on ollut pelkistetty ihmisen kuvaus. Kahden viimeisimmän näyttelyn työt ovat olleet reliefejä, joiden taiteilija sanoo ilmentävän entistä joustavammin ja notkeammin taiteilijan ajatusta.

KARHEAA BETONIA JA PUUTA

Rankan taiteessa on paljon luonnon muotoja. Työt voivat muistuttaa perhosta, hyönteistä, silmua, lehteä, ihmistä. Niissä on viitteitä kasvi-, eläin- ja ihmiskuntaan. Rankan taiteessa on tiettyä rituaalisuutta, koska ne toistavat samaa asentoa, suorittavat mantraa, loitsua tai valavat henkeä. Muinaiset kallio- tai luolamaalaukset esittivät usein saalistamista. Rankan ”kalliomaalaukset” esittävät ihmisten kutomia verkostoja, joihin on tarttunut piirteitä myös kasvi- ja eläinkunnasta. Kaikki verkoston silmät ovat näkymättömin sitein kiinni toisissaan. Taiteensa näkökulmaa Rankka nimittää panteistiseksi, maailmaa yhdistäväksi näkökulmaksi. Materiaalina karhea betoni ja puu ilmentävät pohjoisen luonnon karuutta ja grafiikan mustavalkoisuus luonnon valoa. Rankka valaa betonin nurmeen kaivettuun ja raudoitettuun muottiin. Menetelmällä töihin jää ruohoa, hiekkaa, tuhruja ja sotkuja – elämän näköä. Taideteoksen sisältämästä puusta Rankka raapii sahapinnan pois.

Töiden aiheet Rankalla syntyvät alitajuisesti. Hän ei tee luonnoksia töistään paperille, vaan pyörittelee kuvia mielessään, kunnes ne kypsyvät toteutettaviksi jopa niin, että joskus uneen voi ilmentyä työn valmis figuuri. Aiheensa kehittelyä Rankka pitää toisaalta varsin tietoisena. Hän ei osaa sanoa, onko kuvien tekemisessä mitään muuta järkeä, kuin kokemus, joka niistä syntyy katsojan ja tekijän päässä.

– Jos ja kun tämän kokemuksen voi mieltää järkeväksi, niin silloin myös kuvien tekemisessä on järkeä. Taiteilijana Rankka kokee välittävänsä viestejä ihmisille kokonaisvaltaisina hahmoina. Viestien

sisällön määrittäminen on kuitenkin vaikeaa, koska viesti on taideteos, joka puolestaan on oma maailmansa, jossa on omat lakinsa. Töiden taustalla ovat kuitenkin nähtävissä tekijän vaikuttimet ja tunteet, tekijän koko maailma.

Lapin yliopisto on tällä kertaa vierailevalle taiteilijalle vähemmän vieras paikka. Rankka on toiminut Lapin yliopiston taiteiden tiedekunnan sivutoimisena grafiikan ja metalligrafiikan tuntiopettajana kymmenkunta vuotta. Hän pitää onnellisena sattumana sitä, että hän sai hankittua tiedekuntaan litografian laitteet. Laitteet ovat tänään arvossaan, sillä vanhat litoprässit ja litokivet ovat nyttemmin kortilla. Itse opettamisen Rankka kokee virkistävänä prosessina, joka sopii hänelle taiteilijana hyvin. Teksti: Olli Tiuraniemi

LAURI RANKKA

- ▶ Kuvataiteilija
- ▶ Asuu Oulussa ja työskentelee Oulussa ja Hailuodossa
- ▶ Syntynyt Tampereella 1950
- ▶ Debytoi taiteilijana Oulun taiteen vuosinäyttelyssä 1971
- ▶ Valmistunut taidegraafikoksi Suomen Taideakatemian koulusta 1975.

Lauri Rankka ei tee luonnoksia töistään paperille, vaan pyörittelee kuvia mielessään, kunnes ne kypsyvät toteutettaviksi. Töissään hän toistaa ihmisen muotoa ja samalla jokainen teos on omakuva. Lauri Rankka, 2001. Kuvaaja Olli Tiuraniemi.

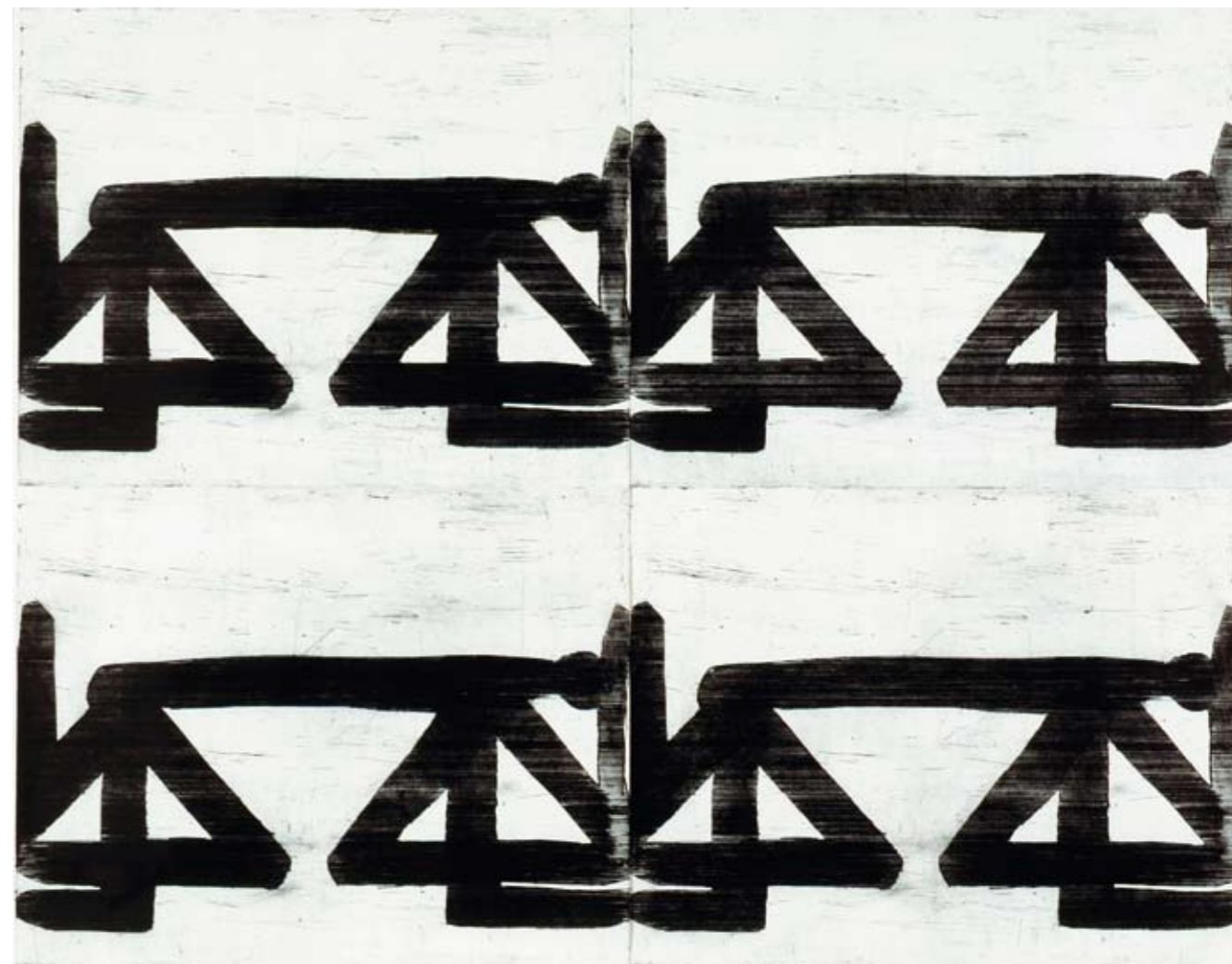

Lauri Rankka, Tanssijat, 2001. Akvatinta paperilla,
75 cm x 54 cm. Jenny ja Antti Wihurin
rahaston kokoelma, Rovaniemen
taidemuseo. Kuvaaja Arto Liiti.

Lauri Rankka, Säpinää, 2000. Akvatinta paperilla,
75 cm x 98 cm. Jenny ja Antti Wihurin rahaston
kokoelma, Rovaniemen taidemuseo.
Kuvaaja Matti Ruotsalainen.

Lauri Rankka, Parveilua, 2001. Puu/betoni. Oulunsalon kunta. Kuvaaja Mika Friman.

Lauri Rankka, Vaeltajat, 2001.
Kuivaneula paperilla, 120 cm x 140 cm.
Jenny ja Antti Wihurin rahaston kokoelma,
Rovaniemen taidemuseo. Kuvaaja Arto Liiti.